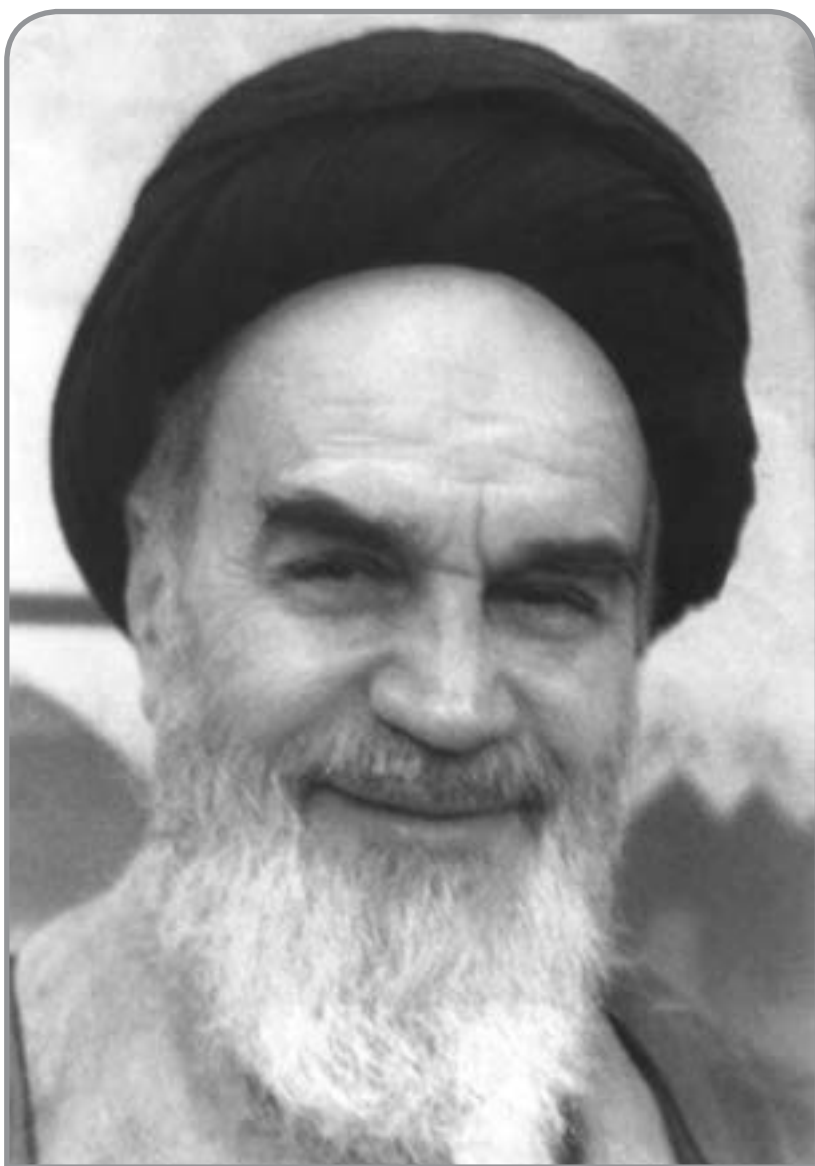

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

راهنمای معلم

فارسی

دوم دبستان

در علم و تقوا کوشش کنید که علم به هیچ کس انحصار ندارد.
علم مال همه است. تقوا مال همه است و کوشش برای رسیدن
به علم و تقوا وظیفه همه ماست و همه شماسست.

امام خمینی (رحمة الله عليه)

فهرست مطالب

پیشگفتار: سخنی با همکاران گرامی
— برنامه پیشنهادی
.....

بخش اول: بررسی ساختار کلی کتاب فارسی دوم

۳ الف) مهارت‌های خوانداری (کتاب فارسی)
۴ گوش کن و بگو
۴ نگاه کن و بگو
۴ پیدا کن و بگو
۵ فکر کن و بگو
۶ واژه‌سازی
۶ درست، نادرست
۷ پیاموز و بگو
۸ نمایش
۹ بازی
۱۰ کتاب‌خوانی
۱۱ بخوان و حفظ کن
۱۲ بخوان و ببندیش
۱۳ ب) مهارت‌های نوشتاری (کتاب نگارش)
۱۴ ارزشیابی
۱۵ روش تدریس

بخش دوم: بررسی درس به درس

۲۰ ستایش
۲۱ *فصل اول: نهادها
۲۲ درس اول: کتاب‌خانه کلاس ما
۲۹ درس دوم: مسجد محله ما

۳۴*	فصل دوم : بهداشت
۳۵	– درس سوم : خرس کوچولو
۳۹	– درس چهارم : مدرسه خرگوش ها
۴۴*	فصل سوم : اخلاق فردی و اجتماعی
۴۵	– درس پنجم : چوپان درست کار
۴۹	– درس ششم : کوشا و نوشا
۵۲	– درس هفتم : دوستان ما
۵۶*	فصل چهارم : راه زندگی
۵۷	– درس هشتم : از همه مهربان تر
۶۳	– درس نهم : زیارت
۶۷*	فصل پنجم : هنر و ادب
۶۸	– درس دهم : هنرمند
۷۲	– درس یازدهم : آزاد
۷۴	– درس دوازدهم : فردوسی
۷۸*	فصل ششم : ایران من
۷۹	– درس سیزدهم : ایران زیبا
۸۳	– درس چهاردهم : پرچم
۸۸	– درس پانزدهم : نوروز
۹۲*	فصل هفتم : طبیعت
۹۳	– درس شانزدهم : پرواز قطره
۹۷	– درس هفدهم : مثل دانشمندان
۱۰۰	بایسته های آموزشی برای درست نویسی (املا)
۱۰۲	نیایش
۱۰۳	فهرست منابع و برخی کتاب های مفید

سخنی با همکاران گرامی

والا نگشت هیچ کس و عالم نادیده مَر معلّم والا را
«ناصر خسرو»

سپاس و ستایش خداوند پاک و مهربان را که به ما زمان و توان داد تا بتوانیم در پرتو روشنای روح بخش رحمانی، این کار را در جهت اهداف نظام آموزش و پرورش و با تأکید بر نقش تربیتی و هدایتی معلّم و ارتقای خودباوری، به فرجام آوریم.

فارسی دوره ابتدایی با ساختار جدید از دید پیوستاری و برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های فارسی، دنباله همان زنجیره‌ای است که در سال‌های گذشته از پایه اول ابتدایی پدیدار گشت و پس از پیمودن فراز و فرودها و کسب تجربه‌ها، اکنون این چنین، رخ نمایان کرده است.

بنیاد علمی و نظری دو کتاب «فارسی و نگارش»، بر پایه مطالعات و پژوهش‌های زبان‌شناسی و هنجارهای زبان آموزی روشمند، استوار است. دیگر اینکه با استقلال یافتن «نگارش» مجال رویش دوباره درس نگارش و انشا فراهم می‌شود و در پی آن، فضای آفرینش و خلاقیت نیز در پهنه آموزش‌های مدرسی ما درخشان‌تر می‌شود و به پرورش ذوق و بالندگی استعدادها و تقویت تخیل می‌انجامد. افزون بر این، آموزش املا، نگارش و انشا به ویژه در پایه‌های بالاتر نیز به شیوه‌های علمی و جهت یافته، صورت می‌گیرد.

کتاب راهنمای معلّم، برای جهت دادن و همسو کردن ذهنیت آموزگاران ارجمند این درس با رویکردها و اهداف آموزشی-تربیتی، سامان یافته است. قصد ما در این کتاب فراهم کردن گنجینه‌ای از دانش نبوده است بلکه خواسته‌ایم برای هر موضوع، دریچه‌ای به روی ذهن‌ها بگشاییم و تلنگری در روش‌ها ایجاد کنیم و باقی را به همت بلند شما همکاران عزیز بسپاریم؛ به همین روی، برخی درس‌ها را فراخ‌تر و برخی دیگر را به اشعار، مورد چند و چون قرار داده‌ایم، پس کتاب راهنمای معلّم، آغاز راهی است که پویه‌ها و باریک‌اندیشی‌ها و تلاش‌های پیگیر آموزشی شما را به فرجام درست و هنجارمند می‌رساند. با این همه، درنگ در زمینه‌های زیر ضروری است:

۱- پیوستگی محتوایی و موضوعی «فارسی و نگارش» ایجاب می‌کند که معلمان گرامی از موضوع‌ها و مباحث مطرح شده در پایه اول و پایه‌های بعدی کاملاً، آگاه باشند.

۲- با توجه به اینکه رویکرد آموزشی برنامه و کتاب درسی، فعالیت محور و مشارکتی است، توصیه می‌شود همکاران محترم با به کارگیری روش‌های پویا و جدید آموزشی همچون بحث گروهی، همیاری و قضاوت عملکرد و با ورود فعالانه دانش‌آموزان در فرایند یاددهی-یادگیری، کلاس را سرزنده و با طراوت نگه دارند تا آموزش و یادگیری، پویا، پایا، مانا و زُرف‌تر صورت گیرد.

۳- در تألیف کتاب درسی به ویژه در بخش نکته‌ها و واژه‌سازی‌ها، اصل را بر «تدریج» و سیر تکوینی مرحله‌ای نهاده‌ایم؛ بنابراین، از گسترش مباحث و شرح غیر ضروری که به انباشت دانش و خستگی و فرسایش ذهنی دانش‌آموزان، می‌انجامد، باید پرهیز کرد؛ زیرا مباحث نگارشی، دستوری و ادبی در سال‌های بعد، فربه‌تر و کامل‌تر بیان خواهد شد، بنابراین در آموزش باید اندازه نگاه داشت و به ساختار کتاب پای بند بود.

۴- بنیاد علمی و نظری کتاب «فارسی و نگارش» بر «راهنمای برنامه» مصوّب و مدوّن استوار است. مطالعه «راهنمای برنامه» درسی حوزه تربیت و یادگیری فارسی دوره ابتدایی» (در بخش کلیات همین کتاب آمده است)، به شما دیران عزیز، در شناخت علمی‌تر و روشمند و عمیق‌تر ساختار و محتوای کتاب و اهداف آموزشی آن یاری خواهد رساند.

کتاب فارسی دوم در هفت فصل تنظیم شده است. این کتاب با تحدیدیه آغاز می‌شود و با نیایش به پایان می‌رسد. در هر فصل، در میان درس‌ها «حکایت»، «بخوان و حفظ کن» و «بخوان و ببندیش» قرار گرفته است. در پایان حکایت‌ها و بخوان و ببندیش‌ها، پرسش‌هایی آمده است که به قصد تأمل بیشتر در محتوا و بررسی و تحلیل درون مایه متن طراحی شده‌اند.

آخرین قسمت این کتاب نیز به معرفی فهرست منابعی می‌پردازد که متون کتاب از آن برگرفته شده است. طرح فهرست منابع، آموزش غیرمستقیم، استفاده از منابع و رعایت امانت داری در هنگام استفاده از منابع است.

بایسته است از همه عزیزان و همه آموزگاران بزرگوار کشور که با قدم و قلم خویش، ما را یاری کرده‌اند، سپاسگزاری و قدردانی شود.

سخن آخر را به بیتی از مثنوی مولانا جلال‌الدین (ره) وا می‌گذاریم:

«این همه گفتیم لیک اندر بسیج بی عنایات خدا هیچیم هیچ»

گروه زبان و ادب فارسی

دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری

برنامه سالانه پیشنهادی زبان آموزی فارسی پایه دوم

اردیبهشت	فروردین	اسفند	بهمن	دی	آذر	آبان	مهر
دهه سوم							
دهه دوم							
دهه اول	درس هفدهم						
دهه سوم	درس شانزدهم						
دهه دوم	-						
دهه اول	-						
دهه سوم	تکرار و تمرین						
دهه دوم	درس پانزدهم						
دهه اول	درس چهاردهم						
دهه سوم	درس سیزدهم						
دهه دوم	تکرار و تمرین						
دهه اول	درس دوازدهم						
دهه سوم	درس یازدهم						
دهه دوم	درس دهم						
دهه اول	درس نهم						
دهه سوم	درس هشتم						
دهه دوم	درس هفتم						
دهه اول	درس ششم						
دهه سوم	درس پنجم						
دهه دوم	درس چهارم						
دهه اول	درس سوم						
دهه سوم	درس دوم						
دهه دوم	درس اول						
دهه اول	یادآوری						

- **توجه :** بنا به مصوبه آموزش و پرورش در هر هفته ۸ ساعت آموزشی به درس فارسی (پایه دوم) اختصاص دارد.
- ۵ ساعت آموزشی به درس فارسی و ۳ ساعت آموزشی به درس املا و مهارت‌های نوشتاری اختصاص می‌یابد.
- بنا بر ساعت‌های ذکر شده در هر ماه ۳۲ ساعت آموزشی به زبان آموزی فارسی تعلق می‌گیرد.
- از این ۳۲ ساعت آموزشی، ۱۰ الی ۱۱ جلسه آموزشی برای هر درس در نظر گرفته شده است.

آموزش متن درس – نگاه کن و بگو. درست، نادرست	جلسه اول
تکرار و تمرین خواندن – گوش کن و بگو – واژه سازی	جلسه دوم
تکرار و تمرین روخوانی – بیاموز و بگو – انجام فعالیت کتاب کار روز اول	جلسه سوم
املاي آموزشی درس	جلسه چهارم
فعالیت پیدا کن و بگو – بازی یا نمایش یا کتابخوانی	جلسه پنجم
نگارش (جمله سازی) – انجام فعالیت نوشتاری از کتاب کار – صفحه دوم	جلسه ششم
املاي نیمه اول درس – انجام فعالیت نوشتاری از کتاب کار – صفحه سوم	جلسه هفتم
بخوان و بیندیش – یا بخوان و حفظ کن یا حکایت – نگارش (جمله سازی)	جلسه هشتم
تمرین بخوان و حفظ کن (حفظ شعر در کلاس) – انجام فعالیت نوشتاری از کتاب کار صفحه چهارم	جلسه نهم
املاي نیمه دوم درس – انجام فعالیت های نوشتاری از کتاب کار صفحه پنجم	جلسه دهم
نگارش (جمله سازی) – تمرین بخوان و حفظ کن	جلسه یازدهم

* املاي آموزشی فقط املاي تخته ای نیست. بلکه فعالیت های شماره های ۲ و ۳ از کتاب کار فارسی، اغلب این آموزش را به صورت متنوع پیشنهاد کرده است.

* برای آموزش جمله سازی تمرین های متنوع تری به غیر از جمله سازی با کلمه ها می توان در نظر گرفت. نظیر خواندن کتاب داستان و انتخاب کلمه ها از آن و جمله سازی با آنها – یا جمله سازی شفاهی یا تکمیل داستان ها و ...

**** همکار گرامی برنامه های ارائه شده جنبه پیشنهادی دارد و بنابر شرایط و موقعیت کلاس و تشخیص شما انعطاف پذیر خواهد بود.**
*** تذکر:** نشانه تشدید (ّ) به عنوان یکی از مسائل زبان فارسی، آموزش داده می شود، هم چنان که در فارسی اول دبستان، یک درس را به خود اختصاص داده است. توجه به تشدید به خوانش درس کمک می کند اما تشدید چون در خط فارسی، علامت حرفی ندارد در ارزش یابی درس املا، بود و نبود آن یکسان است یعنی تشدید ارزش املايی ندارد و از این دید، مانند مصوّت های کوتاه در خط فارسی است که نشان داده نمی شوند.